

Sedm dní v černobílé

Nevím, koho napadlo uspořádat letošní projekt Romano drom u nás ve výběžku a ani nevím, kdo dostal nápad oslovit naši sbormistryni Katku, jestli se s námi nechce zapojit. Ale jsem tomu někomu moc vděčná a hlavně jsem vděčná Katce, která se pro ten nápad nadchla a přesvědčila nás o tom, že bude zážitek na Romano dromu zpívat. A byl.

Podle paní Kellarové je Romano drom o bourání předsudků a nacházení talentovaných dětí v zastrčených romských osadách, protože kdyby je nenašla, tak tam zůstanou zastrčené celý život. Pro mě byl Romano drom o dvou věcech: o čekání a obrazech.

Nakonec se všechno to čekání vyplatilo a my si mohli poslední den udělat tuhle krásnou fotku plnou radosti, nadšení a lásky.

Den první

V pátek, první den naší společné zkoušky, bylo hnusně. Byla zima, pršelo a foukal vítr, který nám otáčel deštníky. V tomhle příšerném počasí nás oficiální vyzvedávací autobus projektu vezl někam daleko za Jiřetín do lesa a to tak dlouho, až nás napadlo, jestli nás prostě jen nechtějí někde hluboko v lese zakopat pod kořeny. Když jsme konečně dorazili před penzion (a nám se ulevilo), museli jsme ještě přejít do velkého stanu na louce, který byl ze dvou stran otevřený, takže kromě deště tam byly všechny nepříznivé počasí výše vyjmenované. Na chvíli nás s Ditou napadlo, jestli se prostě neotočíme a nepůjdeme pěšky domů.

Pak ale přišly děti z Čhavorenge a mě bylo jasné, že domů hned tak chtít jít nebudu. Bála jsem se, že ty tři dny zkoušek a tři dny koncertů prožijeme tak nějak odděleně, že se na sebe budeme tak nějak

jen koukat a zpívat. Sice společně, ale každý zvlášť. Nakonec se obavy rozplynuly už minutu po té, co lidi z Čhavorenge přišli. Okamžitě se nám šli všichni představit, na přivítanou nám zatleskali. Při zkoušce se otočili na nás, abychom je dobře slyšeli a věděli, co zpívat. To byl první obrat. Z popršeného dne se rázem stalo hřejivé odpoledne plné radosti a mě se najednou vůbec, ale vůbec nechtělo domů.

Den druhý

V sobotu už bylo zase teplo na zmrzlinu a my jsme se s Ditou pořádně těšily. Než přijeli na zkoušku Čhavorenge, ještě jsme ty naše písničky projížděli jednou, pomalu a po hlasech. Skoro i po tónech, ale to se v tomhle případě říct nedá. Když se Katka ptala, jestli je tam cé nebo cis, odpověď zněla „No... ono to je vlastně jedno.“. Tohle je poznávání těch různých kultur. V romské muzice na nějakém púltónu nesejde, hlavně když to má energii - a to ty čardáše opravdu měly. My naopak na zkouškách sboru řešíme úplně každý púltóník, protože na tu energii to prostě nikdy neuhrajeme.

Bylo hrozně zvláštní zpívat ty čardáše bez Čhavorenge, protože mi najednou přišlo, že je to strašně suché, že se jen tak nepřírozeně škrtneme a snažíme se, aby to znělo tak uvolněně a dobře, jako včera na zkoušce, ale takhle to prostě nikdy znít nebude. Když po půl hodině dorazilo Čhavorenge, byla to opravdu úleva. Teprve s nimi, s tím tančením, se všemi těmi výkřiky mi přišlo, že to má zase tu správnou melodii, tu barvu a energii. (rým!) Ale podle paní Kellarové jsme se vůbec nehýbali (což byla pravda), takže jsme se po zbytek zkoušky učili hýbat při zpívání, což bylo pro mě skoro náročnější, než jedna lekce s Josefovými.

Den třetí

V neděli jsme sice měli volno, ale s vidinou pondělní generálky a pak v rychlém sledu všech koncertů, jsem si pouštěla nahrávku ze sobotní zkoušky celý den, několikrát jsem i vstala a v mém pokoji metr x metr jsem zkoušela „se správně hýbat“ a dupat při Hej romale. A stejně mi večer přišlo, že melodie neumím, texty si nepamatuji, dupat nedokážu a jediné, co jsem se za ten den naučila opravdu dobře, bylo počítat do čtyř.

Den čtvrtý

V pondělí jsme opět přišly s Ditou celé natěšené do školní tělocvičny, tentokrát i s vidinou toho, že tu dnes bude už i Česká filharmonie. Ta přišla až půl hodiny po nás a bylo nám oznámeno, že „čardáše budou až úplně na konci, tak si můžete sednout takhle sem a poslouchat, jak zkoušíme.“ Takže následující dvě hodiny jsme seděli na parketách tělocvičny a snažily se s Ditou nezešílet z představy, že jsme mohly přijít až na půl šestou a ne ve tři čtvrtě na tři. Tak to bylo čekání číslo jedna.

Když na nás konečně přišla řada, doufala jsem, že to třeba projedeme víckrát, abychom zpívali alespoň takovou dobu, co jsem na tu zkoušku jela. Nakonec jsme nezpívali ani tak dlouho, jako trvá moje cesta na vlak. Prostě jsme zazpívali těch osm písniček a mohli jsme jít. Úžasný pocit.

Ještě úžasnější pocit byl, když jsem našla reportáž od České televize, kde nebylo ani slůvko zmínky o nás. Já vím, že nás bílých nebylo moc, ale myslela jsem, že ten projekt a to proč s nimi zkoušíme, je kvůli bourání předsudků, ale České televizi se to asi moc nehodilo. Začala jsem pátrat dál a nakonec jsem byla ráda, když jsem našla jeden článek, kde byla poslední věta, která nás zmiňovala. Všechno

ostatní nás bílé prostě ignorovalo, žádný článek, fotka nic. Hrozně moc mě to zklamalo.

Den pátý

V úterý nastalo čekání číslo dva. Nejdřív na autobus, pak na konec zkoušky, na párek v rohlíku, na začátek koncertu, na palačinku a na dupáka, protože po něm následovala konečně naše chvíle slávy. Koncert byl ale krásný. Po každé písni mě napadlo, že se už nemůžu dočkat, až ji uslyším další den znovu a pak ještě jednou. Při koncertě se nešlo nepohybovat. Zůstat klidně sedět při Kibori by bylo skoro jako popírání fyzikálních zákonů. A dvojnásob to platilo, když jsme se konečně dostali na pódium a začali zpívat čardáše. Nikdy jsem si nemyslela, kolik radosti a energie se může při zpívání vyprodukovat, jak uvolněný a zároveň nadšený může člověk být během pár minut zpěvu.

Den šestý

Středa byla hlavně o čekání a jednom velkém obratu. Řekly jsme si s Ditou, že se přijdeme podívat na ty avizované workshopy před koncertem na náměstí. Že nás nezastaví ani déšť ani pekelná zima. Po půl třetí jsme dorazily na náměstí, kde sice stálo pódium a stan, ale žádné známé tváře nebyly na obzoru, i když už měl podle informací hodinu a půl běžet nějaký program. Zašly jsme strategicky do Lužanu, odkud jsme plánovaly děnit na náměstí pozorovat. Tam jsme narazily na slečnu organizátorku, která nám sdělila, že kvůli počasí se workshopy zrušily a ať přijdeme až na koncert v osm. Mě se domů nechtělo, Ditce taky ne, tak jsme si řekly, že počkáme. Koneckonců, už jsme v tom měly praxi.

V pět ještě pořád na náměstí nikdo nebyl, ale konečně přestalo pršet a začalo vykukovat sluníčko. Když po šesté konečně přijela filharmonie, sedly jsme si na připravené lavičky před pódium, užívaly si sluníčko, které se snažilo během jedné hodiny vynahradiť celý den, kdy bylo zalezlé kdesi za mraky a pozorovaly muzikanty, jak si chystají nástroje, ladí a všechny takové ty věci, které nám po odpoledni čekání připadaly děsně akční.

Kolem a kolem, celé odpoledne bylo pěkně na prd. Byly jsme s Ditou promrzlé, znuděné a otrávené. Potřebovalo to velký obrat, aby se z toho dne nestala katastrofa. A ten obrat dorazil.

První nadšení přišlo, když jsem zjistila, kolik je na náměstí lidí. Bála jsem se, aby koncert neskončil ostudou, že nikdo nepřijde. Nakonec ale bylo tolik lidí, že jsem v tom chumlu nedokázala ani pořádně najít rodiče. Další pozitivum bylo v tom, že jsme zaujaly místo vedle košů s ohněm (nebo jak se tomu říká), takže nám bylo poprvé za odpoledne opravdu teplo. Tím pádem jsem si mohla koncert užít ještě víc, než předešlý den. Po prvních písních se mi už začínala vracet dobrá nálada, která během večera přešla skoro do euforie. Třešničkou na dortu bylo opět naše zpívání na konci (jak jinak, musím se trošku pochválit), když se to rozjelo snad ještě víc než minule a na konci čardášů jsme na sebe s Ditou jen vyjeveně koukaly, protože jsme nemohly uvěřit tomu (teda aspoň si to myslím, Dituš oprav mě, jestli si myslíš něco jiného), že jsme stihly to bláznivé tempo na konci, že nám lidé nadšeně tleskají, že si to prostě užíváme. Závěrečné Hej romale bylo klasicky skvělé. Zpívali diváci, zpívali muzikanti, všichni se vezli na jedné velké vlně radosti a pozitivní energie. Nadšení jen sálalo. Po koncertě se začali všichni objímat a gratulovat si i přes to, že nás ještě jeden koncert čekal. Ale asi všichni cítili, že tenhle okamžik byl tak nějak výjimečný.

Den sedmý

Ve čtvrtek byla, i přes svítící sluníčko, ještě větší zima, než předešlé dny. Celý den byl pro mě jen o tom, zabít čas než budu moct odjet na koncert. Na náš poslední koncert. Bylo mi z toho tak smutno. Nejdřív mi přišlo, že tři koncerty jsou strašně moc. Teď jsem měla pocit, že bychom mohli zpívat ještě další týden a pořád by to nestačilo. Nechtěla jsem přijít o tu energii, kterou jsem pokaždé nasávala při koncertě. Nechtěla jsem přijít o tu radost, se kterou jsme byli na pódiu a zpívali o autech, Bohu a chybějící ženě s dětmi.

Celý večer jsem si chtěla co nejvíc užít a když mě napadla nějaká myšlenka od tématu, opakovala jsem si, že to je naposled - tak ať si to koukám užít! Cuketa a dupák se přiblížily snad dvakrát rychleji než předešlé dny. Měla jsem pocit, že je teprve půlka koncertu a už jsme se zvedali a šli se k pódiu připravit na naše čardáše. Při prvních takttech mi byla taková zima, že jsem nedokázala pořádně zpívat, jak jsem měla sevřený krk. Ještě než jsme nastoupili, byli jsme upozorněni, ať při Hej romale rozhodně nedupeme!, nechápala jsem proč. Když jsme tam pak stáli a všech těch šedesát lidí (nebo kolik nás bylo) se začalo pohybovat ze strany na stranu, uviděla jsem, jak se mikrofony před námi nebezpečně kynklají. Už mi bylo jasné, proč nemáme dupat. Tahle informace se ale nedostala ke všem, takže se dupalo. Dupalo se a já cítila, jak se pódium pod námi hýbe a dostala jsem fakt strach, abychom přežili až do konce písně. Ale protože to byla naše poslední píseň, snažila jsem se to co nejvíc co? Co nejvíc užít! Takže jsem potlačila motání hlavy a alarmující kývání se mikrofonů a prostě jen zpívala, nedupala a měla radost.

Měla jsem radost, že se letošní Romano drom uskutečnil u nás, že můžu zpívat s bandou romských dětí, které totálně překopaly všechno, co jsem si kdy o „menšině nepřizpůsobivých“ myslela. Měla jsem radost, že můžu zpívat s Českou filharmonií, že jsme dostali možnost tohle všechno zažít.

Díky těm sedmi dnům jsem zjistila, že není radost ze zpěvu jako radost ze zpěvu. Těžko se mi teď bude vracet na zkoušky sboru, kde je jako vrchol užívání si písničky považováno, když se někdo pohupuje ze strany na stranu. Těžko se mi bude vracet k písničkářům, kde se řeší púltóny (i když to je důležitý). Než projekt začal, pouštěla jsem si nahrávky z minulých let a děsila se toho, že tolik energie na zpívání v sobě nikdy nenajdu. Našla jsem a ani jsem nevěděla jak. Ta všeobecná radost a touha předvést úplně to nejlepší, co v člověku je, ta prostě dostane každého.

Takže i když žiji v „problémovém regionu“, i když bych mohla vyjmenovat tucet špatných zkušeností s romskou menšinou u nás, i když je ve mě ještě tolik předsudků, které asi nikdy nezmizí a i když jsem pořád uražená, že nás ve většině médií ignorovali nebo „zapomněli“ zmínit, jedno nezapomenu; nikdy jsem neměla takovou radost ze zpěvu, jako když jsem mohla s čtyřiceti černými dětmi kolem mě zpívat

„Nemůžu najít manželku a děti, a tak si zpívám: šalomalo šalo ma aj na na na...“

P.S.: Všechny články na blogu si teď můžete stáhnout do počítače ve formátu pdf! Stačí kliknout na ikonku na pravé straně obrazovky. Je to ta druhá odspoda nebo čtvrtá odshora.

From:

<http://www.bethulda.cz/> - **Bětkosvět**

Permanent link:

<http://www.bethulda.cz/doku.php?id=romanodrom>

Last update: **2016/09/27 19:09**

